

אהל-ההל

נא

r0548474308@gmail.com

לע"נ מרת רחל לוי בת תמרה ז"ל

ולטוטפת בין עיניך (יג טז)

בגמ' מנחות (לד:) ת"ר לטטפת לטטפת הרי כאן ארבע דברי ר' ישמעאל.
ר"ע אומר אינו צריך, טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים. ע"כ.

מאי הנפק"מ בפלוגתתם.

נפק"מ א'

התוס' במסכת ר"ה (כח : סוד"ה ומנא) וז"ל : וכן בהדס וערבה שבלולב אפי' נותן כמה הדסים וכמה ערבות בלולב אין זה בל תוסיף אפי' למ"ד צריך אגד אפי' מוסיף מין אחר.

ומיהו תימה דלפירוש זה אם היה נותן כמה חוטים בציצית וכמה פרשיות בתפילין בבית אחד לא היה עובר משום בל תוסיף. עכ"ל התוס'

ותירץ בשו"ת גינת ורדים (או"ח כלל ב' סי' כא) דלר' ישמעאל תיפול התמיהה הזאת שתמהו התוס', דא"כ יהיה מותר להוסיף במנין הפרשיות ולכופלן כיוצא בהן, כיון שלא הוזכר מניינם בכתוב בפירוש ולכן אמר ליה ר"ע שאין אנו צריכים לכל זה, דלדידך נצטרך לחזר אחר מיעוט שיפסול להניח ולהוסיף בפרשיות עצמן, ולכן מוטב לנו שנדרוש מלשונות הגויים דטט בכתפי שתים ופת באפריקי שתים, דכיון שכן הרי המנין מבורר בכתוב ועליהן אין להוסיף.

נפק"מ ב'

בספר דרשות לבר מצוה – מנדלבוים (סי' מז') הביא מהרב משה יהודה ליב זמבא זצ"ל, ואמו"ר שליט"א (זצ"ל) אמר נפק"מ בזה.

דכבר התעוררו המפרשים לחקור בענין מצות התפילין במדבר דלא נאמרה בה פרשת שמע והיה אם שמוע עד שנת הארבעים במשנה תורה, א"כ היה מצות תפילין אז רק בשני פרשיות קדש והיה כי יביאך, או אפשר דלא התחילה המצוה עד שנגמרו כל הד' פרשיות. (ועי' בספר בית אלוקים למבני"ט בשער היסודות (פי' לז') שדן בזה ומסקנתו, דרק יחידי סגולה במדבר הניחו תפילין ע"ש.

ועי' בפנים יפות פ"י כי תבא ד"ה אותה וגוי' שכ"כ שלא יכלו לקיים מצות תפילין במדבר כיון שלא היו להם הד' פרשיות בשלמותם ומעכבים זה את זה ע"ש.

וע"ע בזה בשו"ת מחזה אברהם ח"א סי' ל.

ובמכתבי תורה (הנד"מ) מכ"ק אדמו"ר בעל אמרי אמת (סי' קכט') כתב דשפיר היה להם הד' פרשיות עוד קודם ע"ש היטב.

וע"ע בספר דברי מנחם ח"א סי' ה' ונר למאה על שבועות ע' מגי'.

ובספר שפע חיים (ח"ה סי' שסט') הביא כ"ק אדמו"ר מקלויזנבורג בשם הרה"ק בעל דברי חיים מצאנו שבמדבר הניחו תפילין דר"ת עכ"ד וע"ש באריכות).

ואמנם אדמו"ר שליט"א (זצ"ל) הראה הדבר מפורש בחדושי הרשב"א ז"ל (מנחות לד.) דכתב דאף דפרשת שמע והיה אם שמוע נכתבו במשנה תורה ופרשת קדש והיה כי יביאך נאמרו בשעת יציאת מצרים וכתוב בהם והיה לאות על ידך ולטוטפת בין עיניך אלמא הזהיר הקב"ה אז על התפילין והתפילין הרי נעשו מארבע פרשיות ואיך היה אז במדבר מצות תפילין.

ותירץ דאין מוקדם ומאוחר בתורה ונאמרו שמע והיה אם שמוע בשעת יציאת מצרים. עכ"ד.

הנה מבואר מדבריו ז"ל דזה מוכח ממקומו דהתחילה מצות תפילין מיד במדבר בעת יציאת מצרים שנאמר אז והיה לאות על ירך וגו'.

וגם פשיטא ליה לרשב"א דאי אפשר להכשיר תפילין בשני פרשיות בשום פעם, כיון דד' פרשיות מעכבין זה את זה, וע"כ הכריח דמיד במדבר היה ד' פרשיות ואין מוקדם ומאוחר גם במשנה תורה.

ולכאורה צ"ע בדברי הרשב"א דמאי קשיה ליהמהא דד' פרשיות מעכבין הא י"ל דרק לאחר שנאמר במשנה תורה עוד ב' פרשיות וחל חיובא דב' פרשיות שניות שפיר כולם מעכבין זה את זה, אבל במדבר אם לא עדין ד' פרשיות שפיר היה סגי בתפילין של ב' פרשיות.

וכזה מצינו במנחות (מה): שכן מצינו כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר קרבו כבשים בלא לחם ומ"מ סבר ר"ע דעכשיו הלחם מעכב את הכבשים, וע"כ לדידיה חלוקים הם יעו"ש היטב. והכי נימא בתפילין, דבמדבר היה סגי בתפילין של ב' פרשיות, ומנ"ל לומר דגם במשנה תורה אין מוקדם ומאוחר?

אולם נראה, דזהו הנפק"מ בין ר' ישמעאל לר"ע, לר"י דמגופיה דקרא דלטוטפת אינו מוכח כמה שיעורן דתפילין, רק מיתורא דלטוטפת לטוטפת.

א"כ שפיר י"ל דקודם שנאמרו ב' הפרשיות השניות היה סגי אז במדבר בתפילין של ב' פרשיות, דהרי ריבוי זה דתפילין מן ד' פרשיות נתחדש אח"כ.

אמנם הרשב"א קושייתו לר"ע דדריש משמעותא דקרא דלטוטפת ד' פרשיות, א"כ הרי

מיד במדבר נצטוו על ד' פרשיות, דהרי באותן פרשיות שנאמר במדבר כתוב והיו לטוטפת דפירושו טט בכתפי שתים ופת באפריקי שתים, וע"ז הוקשה לו דאיה איפוא הם הד' פרשיות, ולכן הוצרך לומר דאין מוקדם ומאוחר, ונאמרו מיד הד' פרשיות גם אותן שבמשנה תורה.

ולפי"ז מתבאר הנפק"מ בין ר' ישמעאל ור"ע,

דלר"י י"ל שפיר כדברי המפרשים דלא היה תפילין רק מן ב' פרשיות,

אבל לר"ע לעולם היה תפילין מן ד' פרשיות דמשמעות דלטוטפת היינו ד' פרשיות.

נפק"מ ג'

בקובץ הליכות עולם (ברוקלין – ניו יורק) מביא הרב חיים יצחק זוטר.

במסכת ברכות (יד): הקורא ק"ש בלי תפילין כמביא זבח בלי נסכים.

ונראה מזה שתפילין הן בבחינת נסכים.

ולפי"ז י"ל ע"פ מה שייסד לנו הגאון הר"י צדוק הכהן זי"ע שכל ענין ואפילו של אגדתא הנכתב במסכת יש שייכות לאותו המסכת.

וי"ל שלכן נכתב ענין של תפילין במס' מנחות שמדובר במסכת זו דיני מנחות ונסכים, כי הלא התפילין הם בבחינת נסכים.

וי"ל לפי"ז שר"ע ור"י הם לשיטתם שבמסכת זבחים (קיא.) מבואר דלר"י לא הקריבו נסכים במדבר, ולר"ע הקריבו נסכים במדבר ולכן לר"ע הניחו תפילין של ד' פרשיות במדבר, כי הלא תפילין הם בבחינת נסכים.

ולר"י שלא הקריבו נסכים במדבר, לכן היו גם התפילין בצורה אחרת שהיה בהן רק ב' פרשיות.

ע"ד הרמז

בספר **כליל תפארת** (שור) הביא על דרך הרמז, כתפ"י ר"ת כתר תפילין פאר ילבש. פי"ת ר"ת פאר תפילין.

תגובות הארות הנצחות ותרומות יתקבלו בברכה כעת במייל: r0548474308@gmail.com